

Д-Р ИГОР СТАНОЈОСКИ

**ПРОБЛЕМОТ НА ИНТЕРФЕРЕНЦИИТЕ
ПРИ ИЗУЧУВАЊЕТО НА
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ПОЛСКА И
УКРАИНА**

СКОПЈЕ, 2009

Рецензенти:

проф. д-р Јежи Русек
д-р Марија Кихонска

*

*

*

Лектор

Александар Димитров

*

*

*

Печати:

ММ КиС ПРИНТ доел Скопје

*

*

*

Тираж:

100 примероци

д-р Игор Станојоски

**ПРОБЛЕМОТ НА ИНТЕРФЕРЕНЦИИТЕ ПРИ ИЗУЧУВАЊЕТО
НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ПОЛСКА И УКРАИНА**

Скопје, 2009

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент
Охридски“, Скопје

811.163'243'271.1(438)

811.163'243'271.1(477)

СТАНОЈОСКИ, Игор

Проблемот на интерференциите при изучувањето на
македонскиот јазик во Полска и Украина / Игор
Станојоски. - Скопје : Станојоски И., 2009. - 180
стр. ; 20 см

ISBN 978-608-65116-0-9

а) Македонски јазик како странски јазик -
Интерференциски девијации - Полска б) Македонски
јазик како странски јазик - Интерференциски девијации
- Украина

CONISS.MK-ID 81005322

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	11
I. ИНТЕРФЕРЕНЦИЈАЛНИ ДЕВИЈАЦИИ	13
I.1. Интерференции и девијации	13
I.2. Дисциплинарна определба	19
2.1. Методика на наставата.....	19
2.2. Лингводидактика	19
2.3. Контактна лингвистика	19
2.4. Девијатологија.....	20
2.5. Психолингвистика	21
2.6. Применета лингвистика.....	21
I.3. Научен интерес од проучувањето на девијациите	23
I.4. Поделба на ИД.....	24
II. ПРОУЧУВАЊЕ НА ИД. НЕОПХОДНИ ПРЕДЗНАЕЊА ЗА ИЗВОРИТЕ И ИСПИТАНИЧКИТЕ ГРУПИ	27
II.1. „Академски“ vs. „трговски“ билингвизам	27
II.2. Психолошки аспекти на изучувањето странски јазичи.....	29
2.1. Вродена способност.....	29
2.2. Јазичен усет.....	30
2.3. Мотивација и комуникациска вредност.....	31
2.4. Карактерот на зборуваачот и ИД. ИД во изменети состојби на свеста: улогата на алкохолот во изучувањето на странскиот јазик.....	32
II.3. Испитанички групи за проучување на ИД.....	34
II.4. Основни методи на наставата по странски јазик	35
II.5. Учебниците по македонски јазик за странци	39
II.6. Критериуми за одредување на нивото на знаењата ...	44
II.7. Извори за проучување на ИД.....	47
II.8. ИД во зборуван и во пишан текст	49
II.9. ИД во преводни и во авторски текстови. Разлики меѓу преводот и зборувањето. Влезни и излезни јазичи....	50
III. МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК НАСПРЕМА ПОЛСКИОТ И УКРАИНСКИОТ (МОЖНОСТИ ЗА ПРЕДВИДУВАЊЕ НА ИНТЕРФЕРЕНЦИИТЕ).....	51
III.1. Првичен јазик.....	51

1.1. Украински јазик	51
1.2. Јазичната ситуација во Украина	52
1.3. Полски јазик	54
III.2. Двојна информација	55
III.3. Предвидување на интерференциите	56
IV. ФОНЕТСКИ И ФОНОЛОШКИ ИД	61
IV.1. Екстралингвистички фактори во формирањето на изговорните навики	61
IV.2. Типологија на фонетско-фонолошките ИД	62
IV.3. Артикулациската база на македонскиот јазик	63
IV.4. Преглед на фонетските и фонолошките ИД	65
4.1. Изворот на <i>ќ</i> и <i>ѓ</i>	65
4.2. Секвенците / <i>ти</i> / и / <i>ди</i> /	66
4.3. Слоготворно <i>р</i>	67
4.4. Изговор на <i>л</i>	68
4.5. Изговор на веларните согласки	71
4.6. Изговор на / <i>е</i> / и / <i>о</i> /	71
4.7. Акцент	72
IV.5. Фонемноста како фактор за ИД	73
IV.6. Правописни ИД	74
IV.7. Заклучни забелешки	76
V. ЛЕКСИЧКО-СЕМАНТИЧКИ ИД	77
V.1. Изучување на лексиката на странскиот јазик	77
V.2. Главни лингвистички фактори на лексичко-семантичките ИД. Диференцијалност. Разбирливост.	79
V.3. Карактеристики и типологија на лексичко-семантичките ИД	82
V.4. Преглед на покарактеристичните лексичко-семантички ИД	83
V.5. ИД во зборообразувањето	87
VI. МОРФОЛОШКИ ИД	89
VI.1. ИД во образувањето и употребата на глаголските форми	90
1.1. Формални ИД	90
1.2. Дистрибутивни ИД	104
VI.2. Категоријалноста како фактор за девијации	106

VI.3.	ИД во дистрибуцијата на членските морфемии	113
VI.4.	ИД во употребата на деиктичките средства	120
VII.	СИНТАКСИЧКИ ИД.....	125
VII.1.	ИД во употребата на предлозите.....	125
VII.2.	ИД во употребата на сврзниците.....	128
VII.3.	Девијации во удвојувањето на предметот	130
VII.4.	ИД во збороредот	135
VII.5.	Други синтаксички ИД.....	138
VIII.	ЗАКЛУЧОК: ГЛАВНИ ИНТЕРФЕРЕНЦИЈАЛНОДЕВИЈАЦИСКИ ЖАРИШТА	140
IX.	ТЕКСТОВИ НА СТУДЕНТИТЕ (ДЕВИЈАТОЛОШКИ МАТЕРИЈАЛИ)	151
IX.1.	Текстови на студентите од Полска	152
IX.2.	Текстови на украински студенти.....	160
X.	RESUME.....	164
XI.	БИБЛИОГРАФИЈА.....	171

ПРЕДГОВОР

Изминаа пет децении од почетоците на изучувањето на македонскиот литературен јазик на странските универзитети и четири децении од создавањето на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура. Паралелно со постојаниот пораст на интересот за изучување на македонскиот јазик во светот расте и нашата обврска да сервираме сè поширок избор на можности и да создаваме сè подобри услови за изучување. Нè обврзуваат и постојаните промени во апаратурата на применетата лингвистика, која е во непрекината потрага по нови и нови сè покомерцијални и понетрадиционални средства за изучување на странските јазици.

Се разбира, не можеме да востановиме задоволителни методи за обука по македонски јазик, без добро познавање на предметот, на лингвистичкото минато на ученикот, како и на комбинацијата од обете работи. Нашиов труд не ги предлага систематски методите на наставата по македонски јазик во Полска и Украина, но има потенцијал да понуди основа за натамошна разработка на соодветна методика. Сметаме дека токму ваков труд е потребен за да се локализираат и да се проучат оние точки во системот, кои му создаваат најголеми потешкотии за студентот.

Проблемот на јазичните и на говорните интерференции е предмет на интерес на повеќе научни дисциплини. Од лингвистичките, со овој проблем се занимаваат контактната лингвистика, применетата лингвистика, девијатологијата и др. Интерференциите може да се предвидат со сопоставување на двата јазични системи, но кабинетската работа над труд од овој тип сигурно не би донесла исцрпни и задоволителни резултати. Контактот со доволен број испитаници е неизбежен предуслов за тоа. За изработката на овој труд ја користевме соработката со повеќе студентски (испитанички) групи. Тоа се студентите од Шлескиот универзитет, на Институтот за словенска филологија во Сосновјец (Полска), и студентите од Универзитетот во Лавов. Сметам дека пред почетокот на работата беа исполнети оптималните предуслови за изработката на овој труд, пред сè,